

Місце для дракона (стислий переказ)

Юрій Винничук

Казка-повість "Місце для дракона" переносить нас у Галичину часів середньовіччя. Правив у Люботині князь, його називали князем люботинським. "Князь люботинський куняв у кріслі, заколисаний дзижчанням мух, у сні занурений, наче у мутну, теплу воду, і снилися йому війни, переможні походи, руїни здобутих фортець, довгі вервечки полонених. Були це особливі сні, бо з'являлися вони лише в полудень, а вночі ніколи...". Князь "оголосив по всьому князівству наказ, щоб ані одна душа не важилася в полудень потривожити його супокій".

В давнину князь робив багато подвигів, а зараз став старим, лінивим, нездатним до боїв, як і усі його підопічні. Ніхто не хотів воювати, тому війна могла князю лише снитися. А цілковита полуднева тиша в королівстві призвела лише до ліні та нудьги, яка абсолютно не могла спонукати жителів Люботина до пробудження відваги, мужності та прагнення бути лицарем. Здавалося, всі люботинці тільки для того й живуть, щоб виспатись, і якщо не закинули вони ще своїх ремесел та подарок, то тільки тому, що, не забезпечивши здорової їжі, не мали вони й здорового сну".

Князь мав доньку Настасію, яку потрібно було вже видавати заміж, але за древнім звичаєм її руку отримає лише лицар, та ще й той, котрий зробить якийсь великий подвиг. Князь наказав зібрати армію, щоб піти на війну, але в Люботині не стало війська. "Раніше князь утримував невелике військо, та, оскільки не було війн і воно влітало йому в дзвінкий гріш, розпустив його". Князь думав, що зробити, щоб знайти нареченого для Настасії, тоді воєвода, пан Антось, підказав новину, що на березі річки Бистриці бачили дракона.

Князевій радості не було меж: "Ти диви! Господи, чим я віддячу тобі за ласку твою? — вклякнув під образами й помолився, а як устав з колін, то радість світилася в його очах, а плечі розправилися, наче й не згорблювалися ніколи. Так і оголосить: хто переможе дракона — одружиться на князівні і сяде на престолі. Бій з драконом — святе діло. Тут народ валом повалить. Проти цього лицарі не встоять. Я впевнений, що вони тільки-но цюю вість зачують, враз усі бенкети закинуть, за мечі візьмуться та жирок позганяють."

На березі річки Бистриці жив молодий дракон. Минуло вісім років, відколи він вилупився з яйця, що пролежало, може, із сотню літ у печері. Не було кому заопікуватися ним та навчити драконячого способу життя, бідолаха навіть не знав, чим повинен харчуватися, і їв собі травичку, листячко, різні там ягідки, дикі яблука й груші. Одного разу дракон познайомився із Пустельником. Пустельник колись був воєводою, але "зажерся із батьком теперішнього князя. Мені його безперервні військові походи впоперек горла стали. Воює, воює, а який із того мав хосен? Ані клаптика землі не зумів приточити до Люботина. Плюнув я та й подався сюди". Пустельник дуже дивувався із дракона, бо то був незвичайний дракон: його не цікавило вбивство людей,

він харчувався лише рослинами, мав добре серце. Дракон попросив Пустельника навчити його грамоти, але той відмовив. "Не драконове це діло, книги читати. Я тебе не відраджую, але, хто хоч краплю мудрості зачерпне, довіку ситий не буде. Від багатої мудрості много скорбі, і хто примножує знання, примножує печаль."

У дракона відкрився талант до написання віршів. Дракон мирно жив у печері, нікому зла не творив, читав книги, писав вірші, але мирне життя тривало не довго, бо князь оголосив бій із драконом, за переможця якого князь віддасть в дружини свою дочку та князівський престол. Всі лицарі приїхали до печери дракона, щоб поборотися за руку дочки князя. Але хоч і з'їхалося багато охочих лицарів, проте бій був невдалий, оскільки дракон, не маючи ніякого бажання проливати чиюсь кров, не виходив із печери. Тоді лицарі вирішили виманити дракона. Вони розвели багаття перед печерою, маючи намір викурити його звідти. Але натомість мало не задушили його чадним газом.

Князь побачивши нерівний бій, звелів загасити вогонь, адже це був нечесний спосіб розправи над драконом. Князь переслідував власні інтереси: йому потрібна була не сама смерть дракона, а лицар, який би власноручно зробив би такий подвиг. Але князь все ж домігся свого, через Пустельника Князь познайомився із драконом, втерся йому в довіру і попросив допомогти йому в такому делікатному ділі. Князь проявив себе, як підступний й безсоромний чоловік, який заради власних інтересів здатний легко пожертвувати безневинним життям. Князь, не дивлячись на безсоромність прохання віддати життя заради "спасіння" Люботина, насмілився висунути для дракона ще декілька умов: в князівстві буде оголошено, що дракон викрав князеву дочку Настасію, і вона для правдивості посидить до бою декілька днів у печері, а найголовніше — дракон повинен піддатися у бою для конкретного лицаря — пана Лавріна.

Пан Лаврін був великим лицарем, побував у багатьох походах, здійснив немало подвигів, але, окрім цього, його більше нічого не цікавило: "Державні справи не для мене. Я виріс у сідлі і в сідлі з мечем у руках волю постати перед богом. Як той Святослав Завойовник, що головою наклав у бою з печенігами. Затишне життя на перинах мене мало приваблює". Але Лаврін не зміг убити дракона, бо відчував, що дракон не по-справжньому б'ється, він побачив у його очах відчай, біль і бажання жити. Лицарю було шкода дракона. Тому Дракона вбив Лаврінів джура, що стояв збоку.

Твір закінчується тим, що дракон убитий, новий князь знайдений, до того ж це саме той, кого вподобала молода князівна, але князь не знаходить собі спокою, його мучає совість. Він приходить час від часу на могилу дракона, якого похоронили біля Пустельника, розмовляє з ними, наче із живими, і одного разу й сам помирає біля їхніх могил.